

es ad cor ancillæ tuæ. Loqui ad cor, phrasi hebraica, est loqui verba consolatoria, grata et placentia. Quæ non sum similis unius puellarum tuarum. In hebraico habetur *sephacoth*, id est ancillarum; quasi dicat: Vilior sum ancillis tuis, nec cum ulla earum ausim me conferre. Mira humilitas ipsius Ruth, quæ se facit omnibus ancillis Booz inferiorem; ideoque meruit fieri ejus uxor, multorumque regum mater facta est.

ŷ. 14: *Dixitque ad eam Booz...: Intinge buccellam tuam in aceto.* Chaldaeus habet: *In pulmento cocto in aceto*: videtur ergo fuisse acetarium aliquod ad refrigerandum messorum. Ac id etiam hodie, juxta Tirinum, in deliciis habent Italiæ, Hispaniæque rustici et messorum, quibus *posca*, id est acetum aqua mixtum, est gratissima ac utilissima, et in navibus ac triremibus etiam nautæ utuntur.

ŷ. 17: *Collegit ergo in agro usque ad vesperam: et quæ collegerat virga cædens et excutens, invenit hordei quasi ephi mensuram, id est, tres modios.* Inquirunt Estius, quomodo fieri potuerit, ut mulier portaverit tres modios hordei, cum, inquit, uni modio ferendo apud nos vir fortis vix sufficiat.

Et respondet, in hebræo tantum haberi: *Et fuit circiter epha hordei*; vel, ut habet Arias, *epha hordeorum*. Cætera proinde sunt addita ab interprete latino. Epha autem, vel ephi mensura erat, quæ in cibum sufficeret uni homini ad decem dies: nam decima pars ephi (ut patet Exod. XVI de manna) sufficiebat in unum diem. Unde patet, ephi fuisse mensuram nullo modo comparandam cum nostro modio; quippe cum modius noster sufficere possit uni homini ad spatium sex mensium. Ita Estius.

CAPUT III.

Ruth, suadente Noemi socru sua, conjugium Booz postulatur jure affinitatis: ille se eam ducturum promittit, nisi alius propinquior eam sibi matrimonio jungat; hordei que modis sex onustam cum læto responso remittit.

QUÆSTIO UNICA. — AN NOEMI ET RUTH PECCAVERINT IN PROCURANDO CONJUGIO BOOZ.

Vers. 7: *Cumque comedisset Booz, et bibisset, et factus esset hilarior: citra temulentiam, prout satis ostendunt ea quæ secuta sunt: Issetque ad dormiendum juxta acervum manipulorum, venit (Ruth) abscondite, et discooperto pallio a pedibus ejus se projecit.* Queritur, inquit Estius, an in hoc peccaverit Ruth? Et respondet: Non videtur peccasse: nihil aliud enim voluit in hoc suo facto, quam Booz ut propinquum requirere, ut secundum legem eam acciperet uxorem. Nec id sua sponte fecit, sed jussa et instructa a socru sua Noemi, muliere prudentissima; nec aliter ipse Booz factum interpretatus est, quin magnifice etiam collaudans factum,

ŷ. 10: *Benedicta, inquit, es a Domino, filia, et priorum misericordiam posteriore superasti.* Priorem misericordiam vocat, qua usa fuerat erga maritum suum adhuc viventem, et erga socrum suam, quam, relicta patria, pietatis affectu secuta erat in terram Israel. Posteriorem autem misericordiam appellat pium illum

affectum, quo movebatur ad suscitandum nomen et posteritatem mariti defuncti, per conjugium cum aliquo ex propinquis secundum legem.

Asserit quidem Lyranus, quod male videatur egisse Noemi, tum quia modus querendi hoc conjugium non erat bonus, inquit, scilicet in occulto, tum etiam quia erat alius propinquior ipso Booz (ut dicitur hic ŷ. 13), qui debebat prius requiri: ipsa autem Ruth fuit totaliter excusata, quia erat de novo conversa ad judaismum, et nesciebat de lege requirendi matrimonium, nec de modo, nisi quantum sua socrus eam docebat. Ita Lyranus.

Sed probabilior apparet opinio Tirini, dicentis, neutram peccasse, eo quod omni isto apparatu non aliud, quam legitimum matrimonium aut intenderint, aut postularint. Fas autem est, inquit idem auctor, aptis verborum, gestuum, aliorumque generum signis ad matrimonium ineundum honeste invitare, ut docet S. Th., 2a, 2æ, q. 169, a. 2, item Cajetanus et alii.

Ferebat quoque tunc matrimonii natura, ut occulto consensu, seu clandestine posset contrahi. Unde potuisset illa ipsa nocte inter Booz et Ruth matrimonium iniri et consummari, nisi alterius major propinquitas remoram injecisset. Hinc

Nota quod dum dixit Ruth ŷ. 9: *Expande pallium tuum super famulam tuam*, hac phrasi non petierit concubitus. Solebat enim sponsus extremitatem pallii super sponsam ponere, ut hoc gestu significaret se eam in suam potestatem, et protectionem suscipere. Vel certe, si concubitus petierit, petiit ut actum conjugalem, non ut fornicarium. Hinc vertit chaldaeus ŷ. 9: *Vocetur nomen tuum super ancillam tuam, ad accipiendum me in uxorem, quoniam redemptor es.*

Dices: Saltem videtur in eo peccasse Noemi, quod alterius propinquioris nuptias non prius sollicitarit: neque enim nurum suam, sine illius injuria, tradere poterat ipsi Booz minus propinquo.

Resp. eam forte ignorasse quod esset alius propinquior; vel si sciverit, opinabatur id, quod postea eventus docuit, scilicet illius propinquioris tantam vel duritiam, vel fastum fore, ut si ei deferretur, recusaret tamen et aspernaretur pauperculæ Ruth conjugium.

CAPUT IV.

Booz coram judicibus civitatis evocato altero propinquo, illoque juri propinquitatis renuntiante, adit possessionem Elimelech defuncti; et Ruth, nurum illius, sibi matrimonio jungit, ex qua gignit Obed, patrem Isai, avum Davidis.

QUÆSTIO UNICA. — QUOMODO BOOZ CORAM JUDICIBUS EGESSIT CUM PROPINQUO QUOAD VENDITIONEM AGRI, ET AN ADIMPLEVERIT LEGEM DE SUSCITANDO NOMINE DEFUNCTI.

Vers. 1: *Ascendit ergo Booz ad portam, et sedit ibi.* In portis enim judaicarum urbium celebrioribus exerceri solebant judicia, magnique ac publici contractus, ut cito et in promptu unicuique adventantium daretur accessus ad locum justitiæ. In porta itaque sede-

bant judices, coram quibus Booz causam cessionis juris cum propinquo suo legitime tractare volebat.

ŷ. 3: *Locutus est (Booz) ad propinquum: Partem agri fratris nostri Elimelech vendet Noemi, quæ reversa est de regione Moabitide.* Observandum est quod, quamvis mulieres apud Judæos non succederent in hæreditatem maritorum, tamen quia uxor post maritum, defunctum sine liberis, remanebat, ipsa tenebat partem hæreditatis ad vitam, sic ut haberet usum fructuum, v. g., agri: et hoc jus vendere poterat, atque hic vendere volebat Noemi, vidua Elimelech, tam pro se quam pro nuru sua Ruth alenda: ambæ enim erant pauperes.

Observandum ulterius, quod jus emendi spectaret ad mariti defuncti propinquos, donec ad primogenitum, ex vidua ejus natum, posset pervenire.

ŷ. 6: *Qui (scilicet propinquus) respondit: Cedo juri propinquitatis; neque enim posteritatem familiae meæ delere debeo. Tu meo utere privilegio.* Ex hebræo, chaldaico, et græco erui potest hic sensus: Mihi et uxori et filii multi sunt, qui possessiones meas et posteritatem ac nomen satis tueantur: ad hos si ex juvenula Ruth plures accederent filii, jam meæ possessiones nimium dividerentur, et dispergerentur: forsitan etiam litibus bona mea involverentur, simul ac familia. Unde Paraphrasis chaldaica habet: *Non ego potens ad redimendum, quia est mihi uxor, et non est mihi facultas ad accipiendam aliam super eam: fortasse erit ad contentionem in domo mea, et ero corrupens possessionem meam: redime tibi tu, quia non est tibi uxor.*

ŷ. 8: *Dixit ergo propinquo suo Booz: Tolle calcamentum tuum. Quod statim solvit de pede suo.* Nam juxta legem Deut. XXV, quando aliquis volebat accipere viduam fratris sui, aut propinqui, debebat re-

nuntiare juri quod habebat ad ducendum istam viduam, et ad hæreditatem ejus mariti, et prout hic dicitur ŷ. 7: *Ut esset firma concessio, solvebat homo calcamentum suum, et dabat proximo suo.* Hoc erat testimonium cessionis in Israel. Hinc putant aliqui illam excalceationem non fuisse mandatam in signum opprobrii, sed in confirmationem contractus. Potest hæc opinio esse vera quando quis habebat justas rationes juri suo renuntiandi, non vero quando nullas habebat: nam in lege mandabatur, ut domus ejus vocaretur *domus excalceati*, utique in ignominiam ejus, cum et vidua deberet spueri in faciem ejus.

ŷ. 9: *At ille (scilicet Booz) majoribus natu et uni-verso populo: Testes vos, inquit, estis hodie, quod possederim omnia quæ fuerunt Elimelech, et Chelion, et Mahalon, tradente Noemi.* Quia Chelione mortuo sine liberis, et Orpha ad suum populum reversa, nec curante suscitare semen Chelioni, omnia ad Mahalonem, seu ad Mahalonis hæredem devolvebantur.

ŷ. 17: *Et Ruth Moabitidem, uxorem Mahalon, in conjugem sumpserim, ut suscitem nomen defuncti in hæreditate sua, ne vocabulum ejus de familia sua ac fratribus et populo deleatur.* Sed quomodo Booz legem illam, de suscitando semine cognato suo, adimplevit, quando quidem Obed, ex hoc conjugio natus, non fuerit vocatus filius Mahalon vel Elimelech, sed filius Booz tam hoc cap. quam Matth. I, in genealogia Christi?

R. Cum Obed non tantum esset hæres bonorum Mahalonis, sed etiam ipsius Booz, fuisse vocatum filium utriusque, scilicet filium legalem Mahalonis, et naturalem Booz. Attamen quia a Booz potiore hæreditatem acceperat: inde factum videtur, quod in Scriptura etiam potius filius Booz, quam filius Mahalonis appellatus sit.

DILUCIDATIO
IN LIBRUM I REGUM.

Præfatio.

Libri Regum recto temporum ordine proxime sequuntur librum Judicum: siquidem ad postulationem populi judiciaria potestas conversa fuit in regalem, dum Samuel Saulem jussa Dei inunxit, et primum gentis Israeliticæ regem constituit. Enimvero, ut observat S. P. Aug., lib. XVIII de Civ. Dei, cap. 20: *Israelitarum regnum, finito tempore judicum, a Saule rege sumpsit exordium: quo tempore fuit Samuel propheta.*

In his quatuor libris, regum omnium tam Judæ quam Israel facta et tempora describuntur, ab exordio eorum usque ad babylonicam captivitatem. Duo priores complectuntur tempus quo Heli, Samuel, Saül et David præfuerunt Israelitis: duo autem posteriores recensent acta Salomonis, et posteriorum

ejus, qui in Juda usque ad Sedeciam regnarunt; item exhibent gesta Jeroboam et successorum ejus, qui schisma seu regni divisionem facientes, a Roboam Salomonis filio, et a Juda deflexerunt, et in Israele, id est in decem tribubus, principatum gesserunt.

Quod duo priores libri, non tantum a Judæis, sed et a christianis appellari *Samuelis* nomine consueverint, patet ex S. Hieron. in Prologo Galeato, sive Præfat. ad libros Regum, ubi dicit: *Sequitur Samuel, quem nos Regnorum primum et secundum dicimus.* Duo autem posteriores ab Hebræis specialiter vocantur libri *Regum*, vel etiam subinde *Regnorum*, eo quod regum tam Juda quam Israel regna, sive, ut ita dicamus, regnandi modos, ob oculos ponant.

Amena porro et suavis est historia regum in su-

perficie litteræ, altior in typis allegoriæ, moribus instruentis utilis, lucida in exemplis exhibendis, ut docet S. Gregorius Proœmio in lib. Regum. S. P. Aug., lib. XXII cont. Faust., cap. 24, 4 dicit, *totum illud regnum gentis Hebræorum magnum quemdam, quia et Magni cujusdam (scilicet Christi) fuisse prophetam.*

Quod primum librum Regum scripserit Samuel

PARS NONA.

CAPUT PRIMUM.

Ad preces et votum Annæ sterilis, ex Elcana patre nascitur Samuel; quem ablactatum mater offert Domino per Heli pontificem.

QUÆSTIO PRIMA. — EX QUA URBE ET TRIBU ORIGINEM DUCAT ELCANA PATER SAMUELIS.

Vers. 1: *Fuit vir unus de Ramathaim-Sophim*: sic appellata est urbs ex qua natales duxit Elcana pater Samuelis: cujus nominis triplex significatio affertur.

1. Teste Lyrano, Hebræi sic exponunt: *De Ramathaim-Sophim*; id est De excelsis respicientibus, quia, inquit, sunt ibi duo montes mutuo se respicientes. Unde translatio hebraica Pagnini, edita per Ariam Montanum, in interpretatione marginali habet: *De duobus excelsis spectantibus.*

2. Aliter exponunt alii: *De Ramathaim-Sophim*, id est: De excelsis respicientium, vel speculantium: quia *Sophim*, quod est pluralis numeri, indifferenter accipi potest pro quolibet casu, eo quod nomina hebraica sint indeclinabilia, ait Lyranus. Hinc Vatablus et Cajetanus putant quod urbs *Ramatha* sive *Ramathaim* cognominata fuerit *Sophim* sive speculantium, eo quod in ea, utpote in loco eminenti situata, essent turres speculares, in quibus totius regionis excubiæ agebantur.

3. Secundum alios dicitur: *Excelsa speculantium*, quia ibi habitabant viri in lege studiosi: sic ut *Ramatha* cognominata sit quasi urbs speculatorum, id est contemplativorum, quod in ea, quasi in academia, residerent prophætæ, virique sacrarum litterarum amantes, qui turbas hominum fugientes, in montibus et locis solitariis Deo vacabant, ut postea fecerunt Elias et Eliseus. Hinc Chaldaica versio habet: *Et fuit vir unus de Ramatha ex discipulis prophetarum.*

Additur autem *Sophim*: 1. *De monte Ephraim*, eo quod Elcana non quidem genere, sed habitatione esset Ephratæus: siquidem in civitate Rama, sita in tribu Ephraim, natus erat et educatus.

Quod vero ex tribu Levi, et non ex tribu Ephraim, originem ducant Samuel et pater ejus Elcana, communiter probant interpretes ex lib. I Paralip. cap. VI, 33, ubi Samuel dicitur de filiis seu posteris Caath, qui fuit filius Levi.

Patet etiam ex S. P. Aug. lib. XVII de Civ. Dei cap. 5, ubi expressis verbis dicit, *quod non esset de alia tribu Samuel, quam quæ constituta fuerat a Domino, ut serviret altari.* Sola autem tribus levitica deputata erat ministerio altaris; ut patet ex cap. III lib. Num., 11.

usque ad mortem suam (quæ refertur lib. I, cap. XXV) censent S. Gregor., Theodor., Procopius et alii passim. Mortem vero Samuelis et gesta post eam, usque ad finem libri secundi, scripsisse putatur David, aut potius Nathan et Gad prophetæ, qui ejus erant veluti secretarii. Duos posteriores libros, ex priscis singulorum regum Annalibus, a Jeremia scriptos esse, arbitrantur Isidorus, Procopius, et alii.

Nec mirum quod Samuel natus sit in Rama, quæ sita erat in tribu Ephraim; quia tribus levitica in divisione terræ promissionis non acceperat sortem propriam, sicut reliquæ tribus, sed per eas dispersa erat, tum ut populum erudiret in iis quæ cultum Dei concernebant; tum ut non ab una vel altera tribu, sed ab omnibus sustentarentur qui rebus divinis specialiter erant mancipati; tum propter alias rationes, quas assignat Lyranus in cap. XXI lib. Josue.

QUÆSTIO II. — CUR MATER SAMUELIS VOVERIT SESE EUM DOMINO DATURAM, CUM IPSO JURE EI DEBERETUR.

Vers. 3: *Et ascendebat vir ille de civitate sua statutis diebus*: id est, tribus anni temporibus, a lege constitutis, Deut. XVI, 16: scilicet in solemnitate Azymorum, hoc est in Paschate, in solemnitate Hebdomadarum, seu Pentecostes, et in solemnitate Tabernaculorum, quæ etiam dicebatur *Scenopegia*. Ascendit autem Elcana ut adoraret et sacrificaret Domino exercituum in Silo: quia ibi erant tabernaculum, et altare, item area donec hæc capta fuit a Philistæis, infra, cap. IV.

Sophim: 4: *Deditque Phenennæ uxori suæ, et cunctis filiis ejus, et filiabus partes, carniū scilicet Deo sacrificatarum; de victimis enim pacificis, coram tabernaculo, cum suis epulabatur offerens.*

Sophim: 5: *Annæ autem dedit partem unam tristis.* Anna erat uxor ejus primaria, sed sterilis et sine liberis, quam quia diligebat, de sterilitate ejus magis tristabatur.

Sophim: 10: *Cum esset Anna amaro animo, oravit ad Dominum, flens largiter, Sophim*: 11: *et votum vovit dicens: Domine exercituum, si respiciens videris afflictionem famulæ tuæ... dederisque servæ tuæ sexum virilem, dabo eum Domino omnibus diebus vitæ ejus.* Quæri potest cur voveat se cum daturam Domino ejusque ministerio mancipaturam, cum ipso jure Domini esset tanquam levita, nam tota levitica tribus Domino erat consecrata ad usum sanctuarii.

Resp. cum Menochio, quod levitæ ante trigesimum ætatis annum non cogerentur sese applicare ministerio tabernaculi, et anno quinquagesimo a servitio sancto vacationem acciperent (ut statuitur Num. IV, 3); Anna vero hoc voto suo nascituram prolem perpetuo addicere ministerio tabernaculi, id est a primis pueritiæ annis.

Addit Estius quod licet omnes levitæ essent Deo consecrati, non tamen omnes debuerint nec potuerint actu servire in tabernaculo: multi enim de tribu levitica habitabant dispersi per omnes tribus, in quibus

et separatas habebant urbes et suburbana, ut patet ex cap. XXI lib. Josue. At vero Samuel hic a matre actuali ministerio sanctuarii addictus est, idque per totam vitam. Unde et S. P. Aug. in psal. XCVIII ita scribit: *Samuel quid fecit infans, ad templum datus? Omnes ætates suas inter sancta sacramenta Dei peregit, ab ineunte ætate famulus Dei.*

Obj. I. Non videtur id verum esse, quia dum Samuel judiciaria potestate præpellebat, non mansit in ministerio tabernaculi, imo nec habitavit in Silo (ubi erat sanctuarium), quia, ut dicitur infra, cap. VII, 17, *in Ramatha erat domus ejus, et ibi judicabat Israel.*

R. quod eodem versu addatur: *Ædificavit etiam ibi altare Domino.* Unde quamvis judiciaria potestate et munere fungeretur; non destitit tamen ministrare Domino quantum judicis officium permittebat.

Addi posset quod ubi a Deo ad munus judicis totius populi israelitici vocabatur, prudenter existimare potuerit, secum a Deo dispensatum esse, ne ita assidue in tabernaculo ministraret.

Obj. II. Votum illud, quo Samuel, utpote primogenitus, Deo dandus promittebatur, videtur adversari legi Levit. XXVII, 26, ubi dicitur: *Primogenita quæ ad Dominum pertinent, nemo sanctificare poterit et vovere.*

R. Ibi sermo non est de hominibus, sed de pecoribus mundis; hæc enim non poterant redimi aut voto sanctificari, quia Domino immolanda erant ratione primogenituræ, ut patet Numer. XVIII, 17. Porro quod loco objecto tantum sermo sit de pecoribus mundis, patet ex eo quod ibidem addatur: *Sive bos, sive ovis fuerit, Domini sunt.*

CAPUT II.

Ob natum Samuelem animo gestiens Anna Deo hymnum concinit. Reprehenditur Heli pontifex propter scelera filiorum, nimiamque ipsius in illos conniventiam; eique filiorum clades et supremi sacerdotii amissio prædicitur.

QUÆSTIO PRIMA. — AN CANTICUM ANNÆ COMPLECTATUR VATICINIUM DE ECCLESIE FŒCUNDITATE.

Dux fuerunt Annæ (in Scripturis) honorabiliter nominatæ, inquit S. P. Aug., epist. 121, cap. 17, una conjugata, quæ sanctum Samuelem peperit; alia vidua, quæ Sanctum sanctorum (id est Christum) cum adhuc infans esset, agnovit. Prior illa in gratiarum actionem hic cecinit Deo dicens:

Vers. 1: *Exultavit cor meum in Domino (a quo beneficium susceptæ prolis agnosco), et exaltatum est cornu meum in Deo meo.* Idem metaphorice hic significatur per cornu, quod gloria et fortitudo; utriusque enim symbolum est cornu: siquidem boves, servi, et rhinoceros suum habent in cornibus robur, decus et gloriam. Exaltatur ergo cornu, cum decus alicujus, potentia, aut gloria accipit incrementum.

Canticum hoc manifestam continet de Ecclesia prophetiam, ut fuse demonstrat S. P. Aug., lib. XVII de Civ. Dei, cap. 4: *Dicat ergo Ecclesia Christi, civitas Regis magni, gratia plena, prole fœcunda: dicat quod tanto ante de se prophetatum per os hujus piæ matris agnoscit:*

Confirmatum est cor meum etc. ait S. P. loco citato.

Sophim: 2: *Non est sanctus ut est Dominus*: quia ipse est Sanctus per essentiam, alii autem per participationem. *Tanquam Sanctus et Sanctificans*, ait Aug. ibidem, *non est sanctus præter te, quia nemo fit nisi abs te.* Et hoc modo intelligendum est quod sequitur: *Non est fortis sicut Deus noster.*

Sophim: 3: *Nolite multiplicare loqui sublimia gloriantes.* Scilicet: Tu, o Phenenna, tuique filii et cognati, qui, me contemntes, de vestra felicitate et fœcunditate superbe gloriati estis; cum propterea humiliores et gratiores Deo esse debuissetis.

Quia Deus scientiarum Dominus est. Recte S. P. loco citato: *Est Deus scientiarum, inquit, atque ideo et arbiter conscientiarum.*

Sophim: 4: *Arcus fortium superatus est.* Per arcum hic designatur generatim omne id in quo quis præsidium suum constituit, sicut Phenenna constituebat in fœcunditate.

Sophim: 5: *Donec sterilis peperit plurimos*: unum Samuelem, qui multorum sit instar, ait Menochius. In hebraico, et apud LXX habetur: *Peperit septem*: qua occasione Hebræi tradunt, quod nato Samuele mortuus quoque fuerit primogenitus Phenennæ, ac denique alii ejus filii usque ad septem: atque ita intelligendum esse quod subjungitur: *Et quæ multos habebat filios infirmata est*; dum scilicet ad singulos Annæ partus, Phenennæ filii morerentur.

Sed hoc rabbinicam fabulam redolet: siquidem *Sophim*: 21 tantum quinque numerantur Annæ liberi. Itaque non incongrue in hebræo et græco *septem* positum esse pro *multis*, arbitratur Estius: numerus enim septenarius est symbolum multitudinis. Unde A Lapide dicit quod Anna ad litteram pepererit septem, id est multos; quodque illa instinctu Spiritus S. prophetaverit de filiis, quos paritura erat.

Verumtamen S. P. Aug. loco supra citato urget, id prophetice de Ecclesiæ fœcunditate prædictum, quasi in Anna id verificari non posset, dum ita scribit: *Quid ergo sibi vult, quod ait: Arcum potentium fecit infirmum, etc... quia sterilis peperit septem, et multa in filiis infirmata est? Unicum habebat, quando ista dicebat, sed nec postea septem peperit.*

Hinc quibusdam interpositis, pergit S. Doctor: *Hic totum quod prophetabatur eluxit agnoscentibus numerum septenarium, quo est universæ Ecclesiæ significata perfectio. Propter quod et Joannes apostolus ad septem scribit Ecclesias, eo modo se ostendens ad unius plenitudinem scribere... Sterilis erat in omnibus gentibus Dei civitas, [id est Ecclesia] antequam iste fœtus [scilicet Christus] per quem eam fœcundam factam cernimus, oriretur. Cernimus etiam, quæ multa in filiis erat, nunc infirmatam Hierusalem terrenam: quoniam quicumque filii liberæ in ea erant, virtus erant ejus. Nunc vero ibi quoniam littera est, et spiritus non est, amissa virtute infirmata est.*

QUÆSTIO II. — QUENAM FUERINT PECCATA FILIORUM HELI PONTIFICIS, OB QUÆ A DEO PUNITI SUNT.

Enormia filiorum Heli scelera exhibet Scriptura,